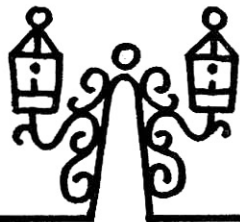

Panu Elävät kuvat

KUVAT ELÄVÄT, kun muistan elävät kuvat. Elävistä kuvista kirjoitti äskettäin Kalevassa hyvin elävästi Matti Heimonen. Niin elävästi, että on melkein pakko minunkin panna paperille muutamia muistoja.

URANIA oli minun ensimmäinen elävien kuvien teatterini, jos nyt lapsi osasi sen yhteydessä puhua teatterista, saati tiesi, mikä se oli. Mentiin vain eläviin kuviin —kuvuihin! —tai Uraniaan, Ivaloon, Germaniaan, Kinoon —Kinnoon. Muita en lapsuusvuosiltani muistakaan.

YHÄ VIELÄ muistan elävistä muutamia välähdyksiä ensimmäisestä illastani Uraniasa, jonne isäni vei minut ja kai myös sisareni. Tyttö ja poika leikkivät lentämistä maahan ankkuroidun ilmapallon matkustajakorissa, kun kiinnitysköydet jostakin syystä pettivät

ja pallo koreineen, lapsineen nousi ilmaan ja lähti tietenkin purjehtimaan tuulen mukana. Sitten on pysynyt hämäränä mielessä se hetki, jolloin pallo laskeutui maahan, viidakkoon, tropiikkiin. Kyllä siinä varmasti oli tropiikin eläimiä niin kuin sittemmin parhaissa Tarzanfilmeissä. Sen enempää en muistakaan, mutta sen eksotisempaa tunne-elämystä tuskin olen myöhemminkään kokenut, tropiikissa kun en ole käynyt, puutarhoissa vain.

* * *

HURINA, joka Uraniaa illan jälkeen kaikui, on myös jäänyt mieleeni, sillä nukkumahuoneeni sijaitsi kolme kerrosta Uranian yläpuolella. Se voi olla vanhin paikallistettavissa oleva muistoni kodin ulkopuolella olevasta maailmasta, vaikka en aluksi tiennyt, mikä se hurina oli, joka liittyi

nukkumaanmenohetkeen.

BIRGER BÜTZOW, joka aloitti Uranian, perusti sittemmin toisenkin elävien kuvien teatterin, jonka muistan vain Kinona. Se siirtyi hänen kuolemansa, 1932, jälkeen hänen leskelleen. Aloitin toimittajana Kaiussa, jonka myös Heimonen mainitsee, 1934 ja tulin silloin "ilmoittautuneeksi" rouva Mützowille, joka oli perhetuttavamme. Sain rouva Biltä vapaaliput Kinoon ja, muistaakseni, Germaniaan. Kai meillä oli jonkinlainen sopimus, että kirjoitin muutaman rivin päiväpalstan pikku-uutisiin menossa olevista kuvista.

ARVOSTELUMIELESSÄ päätäni tuskin kirjoitin ja turhaa se kai olisi ollutkin. Sinä talvena tuli toimitukseemme maisteri **Sulo Renko**, joka sitten joskus myös hän käytti sitä vapaalippua. Ainakin kerran hän tuli kirjoittaneeksi oikein arvostelun, mutta sitä hänen ei olisi pitänyt tehdä. Bützowin herttainen tati suuttui ja antoi kuulua: käyttää vapaalippua ja vielä moittii...

* * *

VAPAALIPPU oli kiva olemassa — sana kiva tosin teki vastata tuloaan kieleen! — sain hie-

man hyvitystä taaksejääneistä vuosista. Minulla ei ollut ollut kovin usein asiaa eläviin kuviin, isä määritteli kiintiön ja lapsuusvuosina valikoi myös kuvat. Meillä oli ennakkosensuuri. Uraniaa piti hakea painettu ohjelmalehtinen, joka siihen aikaan kuului systeemiin. Itse olen taas aina ollut huono hankkimaan tienestä. Helsingin musterit tosin säälitelivät kulttuurista osattomaksi jäävää siskonpoikaa ja maksoivat auliisti kaksimarkkasen, kun seisoin niin ja niin kauan muurahaispesässä, avojoiloin...

YKSI KUVA keljutti kauan aikaa. Se oli niitä "jatkuu ensi viikolla" -kuvia. Sankari hypperi maantiesillalta alta kiitävän junan katolle, mutta "fortsättning följer" tuli juuri siinä, missä jäi leijumaan sillan ja junankaton välille ja — siellä leijuu, seuraavan viikon kaksi (tai kolme) markkasta ei tippunut. Myös Nahkasukka Tähdessä jäi kesken.

IVALO muuten sijaitsi puutalossa tai olisikohan ollut senttiritapattu välimuoto, joka oli Kirkkokadun ja Kauppurienkadun kulmassa, siis siinä,

mihin OASP nyt juuri on saaneerannut 30-luvun alun komean kivitalonsa. Sisäänkäynti oli Kirkkokadun puolelta ja se teatteri kai oli pihan puolella, valkokangasseinä Kauppurienkadua vasten.

* * *

SONNY BOY olisi ollut myös minun ensimmäinen äänikuva, jos en olisi ollut alaikäinen. Se oli ainoa kerta, jolloin lähdimme koko perhe yhdessä kuviin, myös äitini, jonka en tiedä koskaan muulloin käyneen elävissä kuvissa. Isäni oli hyvin innostunut, sillä häntä kiinnostivat kaikki teknilliset uutuuudet. Me, siskoni ja minä, jäimme kuitenkin ulkopuolelle, raja oli 15 vuotta, armotta. Vuotta vanhempi serkkutyttö pääsi sisälle, muka, vaikka oli minua päätä lyhyempi. Sonny boy ei sitten toista kertaa tullut minua vastaan, enkä muista ensimmäistä äänikuvaani.

MUTTA sankarini Chaplinit, Harold Lloyd't, Buster Keaton'it ja Majakat ja Perävaunut muistan ja iloitsen nykyisin, kun heidät on herätetty iloon TV:n muisteluksissa.